

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η εξωτερική διάσταση της κοινωνικής οικονομίας»

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2017/C 345/09)

Εισηγητής: ο κ. **Miguel Ángel CABRA DE LUNA**

Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	22.9.2016
Νομική βάση	Άρθρο 29 παράγραφος 2 του εσωτερικού κανονισμού Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας
Αρμόδιο τμήμα	REX
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	8.6.2017
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	5.7.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	527
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	129/1/4

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η κοινωνική οικονομία (ΚΟ) αποτελεί καθοριστικό παράγοντα που συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων όλων των ευρωπαϊκών πολιτικών που έχουν εξωτερική διάσταση: εξωτερική πολιτική και ασφάλειας, εμπορική, γειτονίας, κλιματικής αλλαγής, συνεργασίας για την ανάπτυξη και την αειφόρο ανάπτυξη. Εντούτοις, η έλλειψη ενδεδειγμένου κανονιστικού περιβάλλοντος, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, εμποδίζει τον εν λόγω τομέα να αναπτύξει όλες τις δυνατότητές του και να μεγιστοποιήσει τον αντίκτυπό του.

1.2. Το Μέσο εταιρικής σχέσης⁽¹⁾ για τη συνεργασία με τρίτες χώρες, καθώς είναι προσανατολισμένο στις αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες, μπορεί, από την πλευρά του, να αποτελέσει ευκαιρία για την ΚΟ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) στη διεργασία διεθνοποίησής της, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία και την έρευνα.

1.3. Η ΕΕ διαδραματίζει κείμενο ρόλο στη μάχη για την εξάλειψη της φτώχειας και την τόνωση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης σε παγκόσμιο επίπεδο, γεγονός που αποτυπώνεται στο Θεματολόγιο για την περίοδο μετά το 2015 της ΕΕ και στο Θεματολόγιο 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ).

1.4. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) εκφράζει την ικανοποίησή της για τη σημασία που αποδίδει το Συμβούλιο, με το Θεματολόγιο για την περίοδο μετά το 2015, στην «κοινωνική οικονομία για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και τη βιώσιμη ανάπτυξη», που ανοίγει νέες προοπτικές για την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας στην εξωτερική της διάσταση (σημείο 43 του Θεματολογίου για την περίοδο μετά το 2015), μολονότι εκφράζει τη λύπη της για το ότι η Επιτροπή δεν έχει συμπεριλάβει την ΚΟ στην πρότασή της για μια νέα κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη.

1.5. Οι αξιοσημείωτες επιχειρηματικές επιτυχίες σε διάφορες χώρες εκτός ΕΕ οδηγούν στη διαπίστωση ότι η κοινωνική οικονομία, με τις διάφορες επιχειρηματικές της μορφές, έχει διακριτή παρουσία στην καθημερινή ζωή και στην παραγωγική δραστηριότητα πολλών περιοχών της Αφρικής, της Αμερικής και της Ασίας, και συμβάλλει καθοριστικά στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας εκατομμυρίων ανθρώπων.

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 234/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαρτίου 2014.

1.6. Μεταξύ των διαφόρων επιχειρηματικών μορφών της ΚΟ που υφίστανται στις προαναφερθείσες περιοχές, αξίζει να σημειωθεί, μεταξύ άλλων, η ηγετική θέση των συνεταιρισμών και αλληλασφαλιστικών εταιρειών, που είναι πολυάριθμες και δραστηριοποιούνται στη γεωργική παραγωγή, στη χρηματοδότηση και στη μικροχρηματοδότηση, στην παροχή καθαρού νερού, στη στέγαση, στην επαγγελματική ένταξη των ατόμων με αναπηρία, στη μείωση της ανεπίσημης εργασίας μέσω δραστηριοτήτων συλλογικής επιχειρηματικότητας της κοινωνικής οικονομίας, στην επαγγελματική ένταξη των νέων και στη χειραφέτηση της γυναίκας, η οποία διαδραματίζει ολοένα και σημαντικότερο ρόλο στην παραγωγική δραστηριότητα των συνεταιρισμών και των αλληλασφαλιστικών εταιρειών.

1.7. Πέραν των συνεταιρισμών, των αλληλασφαλιστικών εταιρειών και των άλλων συναφών επιχειρήσεων της ΚΟ σε συνεταιριστική βάση, αξίζει να σημειωθεί ο σημαντικός ρόλος των μη κερδοσκοπικών οργανισμών, ενώσεων και ιδρυμάτων, με την κοινή ονομασία ΜΚΟ, που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ΚΟ στον τριτογενή τομέα κοινωνικής δράσης και διαχειρίζονται υπηρεσίες κοινωνικής ασφάλειας, υγείας, εκπαίδευσης και άλλες, ενθαρρύνοντας μάλιστα και πρωτοβουλίες επιχειρηματικότητας υπό τη μορφή ΚΟ στον τοπικό πληθυσμό.

1.8. Η Επιτροπή έχει αναγνωρίσει τον σημαντικό ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι επιχειρήσεις της ΚΟ (ΕΚΟ) στην ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας, στην οποία μπορούν να συμβάλουν «σημαντικά»⁽²⁾. Στην Ευρώπη, υπάρχουν πλήθος παραδείγματα ορθών πρακτικών στον τομέα αυτόν, στον οποίο οι επιχειρήσεις της ΚΟ μπορούν να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο για τις επενδύσεις οι οποίες σχεδιάζονται για το Ευρωπαϊκό Εξωτερικό Επενδυτικό σχέδιο (ΕΕΕΣ) σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στην Αφρική. Οι ΕΚΟ συμβάλλουν ιδιαίτερα στην αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, μειώνοντας τις αρνητικές περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις.

1.9. Τα παραδοσιακά χρηματοδοτικά μέσα δεν είναι αποτελεσματικά για τις ΕΚΟ, με την επιφύλαξη της δράσης της ηθικής τράπεζας, καθώς οι ΕΚΟ χρειάζονται ειδικά προσαρμοσμένα μέσα. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι, παρόλο που οι ΕΚΟ διαδραματίζουν αναμφίβολα πρωταγωνιστικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης και στην κοινωνικο-οικονομική τους υπόσταση, δεν αναγνωρίζονται ιδιαίτερα, με τρόπο συστηματικό, ως παράγοντας των προγραμμάτων τόνωσης της διεθνοποίησης και ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας στο εξωτερικό, καθώς και της συνεργασίας για την ανάπτυξη της ΕΕ. Ούτε το ΕΕΕΣ ούτε το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΕΤΒΑ) διαθέτουν ειδική γραμμή χρηματοδότησης για τις ΕΚΟ.

1.10. Παραδείγματος χάρη, η ανανέωση της συμφωνίας εταιρικής σχέσης του Κοτονού αφορά πάνω από 100 χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) με συνολικό πληθυσμό 1,5 δισεκατομμύριο ανθρώπους. Η συμφωνία εταιρικής σχέσης θα ανανεωθεί το 2020 και οι διαπραγματεύσεις αναμένεται να ξεκινήσουν το αργότερο τον Αύγουστο του 2018. Προξενεί έκπληξη το γεγονός ότι στην προαναφερθείσα ανακοίνωση, η οποία βασίζεται στο Θεματολόγιο 2030 του ΟΗΕ και στην παγκόσμια στρατηγική της ΕΕ για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας, μεταξύ των μη κρατικών φορέων που συμμετέχουν στην εταιρική σχέση, δεν αναφέρεται η κοινωνική οικονομία, η οποία καλύπτεται από τον γενικό όρο «κοινωνία πολιτών, οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι και ιδιωτικός τομέας» (σημείο 4.3.3 της ανακοίνωσης).

Με βάση τα ανωτέρω:

1.11. Η εμπορική πολιτική αποτελεί έναν από τους πυλώνες της εξωτερικής δράσης της ΕΕ. Η οργανωμένη κοινωνία πολιτών συμμετέχει στις επιμέρους συμφωνίες της ΕΕ με άλλες χώρες ή περιοχές του κόσμου (εμπορικές συμφωνίες, συμφωνίες εταιρικής σχέσης, συμφωνίες οικονομικής συνεργασίας) μέσω των μεικτών συμβουλευτικών επιτροπών (ΜΣΕ) και των εσωτερικών συμβουλευτικών ομάδων (ΕΣΟ) που θεσπίζουν τις εν λόγω συμφωνίες. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η παρουσία της ΚΕ, η οποία συμμετέχει ήδη σε πολλές συμφωνίες, πρέπει να γενικευτεί και να αποτελεί σταθερή συνιστώσα σε όλες τις συμφωνίες.

1.12. Τόσο το ΕΤΒΑ όσο και η ΕΤΕπ πρέπει να συνεργαστούν για την οικοδόμηση ειδικού χρηματοπιστωτικού οικοσυστήματος των ΕΚΟ, όπως ακριβώς ζητείται με τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ⁽³⁾. Επιπλέον, στα προγράμματα τεχνικής βοήθειας και αναπτυξιακής συνεργασίας του ΕΕΕΣ πρέπει να προβλέπεται η προώθηση των συνεργατικών ψηφιακών πλατφορμών. Η ψηφιακή οικονομία δημιουργεί νέες προοπτικές δράσης και ανάπτυξης για τις ΕΚΟ. Έτσι, η συνεργατική οικονομία επιτρέπει τη δημιουργία μη κερδοσκοπικών πλατφορμών («platform cooperativism») και την ανάπτυξη δραστηριοτήτων μεγάλου ενδιαφέροντος για την εξωτερική διάσταση της κοινωνικής οικονομίας, όπως είναι η συνεργατική παραγωγή, η συμμετοχική χρηματοδότηση (*crowdfunding* ή *peer-to-peer lending*), η συνεργατική διακυβέρνηση ή η συνεργατική μάθηση (*learning*). Σ' αυτή την τελευταία περίπτωση, η μάθηση μέσω συνεργατικών πλατφορμών μπορεί να αποβεί σημαντική για την επιτόπου κατάρτιση επιχειρηματιών της ΚΟ στις γειτονικές χώρες και στις χώρες του Νότου, ενισχύοντας το δομικό ανθρώπινο κεφάλαιο σε αυτές τις χώρες.

⁽²⁾ COM(2015) 614 final, της 2.12.2015.

⁽³⁾ Διευνητική γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Οικοδόμηση ενός χρηματοπιστωτικού οικοσυστήματος για τις κοινωνικές επιχειρήσεις» (ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 152).

1.13. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη σύσταση της Συμβουλευτικής Ομάδας για τις κοινωνικές επιχειρήσεις (GECES) με σκοπό την ενίσχυση του ρόλου των ΕΚΟ στην εξωτερική πολιτική της ΕΕ. Στην κατεύθυνση αυτή, η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) πρέπει να συντονίσουν τις πολιτικές και τις πρωτοβουλίες τους προκειμένου να:

- χορηγούν άμεση και έμμεση χρηματοδότηση για τις επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας (ΕΚΟ) σε τρίτες χώρες, από κοινού με τις οικείες κυβερνήσεις και τους οργανισμούς που στηρίζουν την ΚΟ,
- εγκαθιδρύσουν συγκεκριμένες συνεργασίες με άλλους παγκόσμιους εταίρους και ταμεία καινοτομίας και επενδύσεων ώστε να ενισχύσουν τον αντίκτυπο των αντίστοιχων προγραμμάτων.

1.14. Η Επιτροπή και η ΚΟ πρέπει να διευκολύνουν τη συμμετοχή των G20 και G7 στην προώθηση ειδικών πολιτικών στήριξης της ΚΟ (όπως παρουσιάζεται στο χωρίς αποκλεισμούς επιχειρηματικό πλαίσιο G20), που θα αντανακλούν τις διαφορές αξιών, αρχών και λόγων ύπαρξης των οργανώσεων αυτών (Σύσταση αριθ. 12 της GECES).

1.15. Μέσω της οικονομικής διπλωματίας πρέπει να προωθηθεί ο ρόλος της ΚΟ στα διεθνή φόρουμ (UNTFSSSE, ILGSSE, G20, G7, ΔΟΕ κ.λπ.) και η συνεργασία με τους διεθνείς χρηματοδοτικούς οργανισμούς.

1.16. Η ΕΕ πρέπει να διασφαλίσει ότι, κατά τη διαπραγμάτευση των εμπορικών συμφωνιών, οι ΕΚΟ δεν θα υφίστανται διακρίσεις σε σύγκριση με άλλες επιχειρήσεις, εξαλείφοντας τους μη δασμολογικούς φραγμούς, οι οποίοι, εκ των πραγμάτων, προκαλούν αυτήν τη διάκριση.

1.17. Τόσο ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Γειτονίας (EMΓ) όσο και τα άλλα χρηματοδοτικά μέσα θα πρέπει να συμβάλλουν κατά συστηματικό τρόπο στην προώθηση της ΚΟ, είτε στις ενταξιακές διαπραγματεύσεις με χώρες υποψήφιες για ένταξη στην ΕΕ, είτε με άλλες γειτονικές χώρες, δικαιούχους προτιμσιακών συμφωνιών.

1.18. Η Επιτροπή πρέπει να εδραιώσει τον ηγετικό της ρόλο στη διεθνή συνεργασία και στην ενίσχυση και αναγνώριση των ΕΚΟ ως βασικού παράγοντα στον ιδιωτικό τομέα για την επίτευξη των ΣΒΑ και ως μέρους της εξωτερικής ατζέντας της ΕΕ. Για τον σκοπό αυτόν, θα πρέπει να συντονιστούν οι δραστηριότητες των διαφόρων τμημάτων της Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) και να θεσπιστούν προγράμματα κοινής δράσης αναπτυξιακής συνεργασίας με άλλους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, όπως η Παγκόσμια Τράπεζα (ΠΤ), ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), η Αφρικανική Τράπεζα Ανάπτυξης, η Ασιατική Τράπεζα Ανάπτυξης και άλλοι δημόσιοι και ιδιωτικοί οργανισμοί που αναζητούν πολυμερείς επενδύσεις, ακόμη και σε τοπικό επίπεδο, δημιουργώντας κίνητρα για την αποδοτική λειτουργία αυτών των μέσων χρηματοδότησης. Οι ΕΚΟ πρέπει να ενταχθούν άμεσα, αποτελεσματικά και συνολικά στο πλαίσιο της «οικονομικής διπλωματίας» της ΕΕ. Η Επιτροπή πρέπει να ενδυναμώσει τους δεσμούς συνεργασίας στον τομέα της ΚΟ με τους διεθνείς οργανισμούς (ΟΗΕ, ΔΟΕ, ΟΟΣΑ κ.λπ.).

1.19. Η Επιτροπή πρέπει να συμπεριλάβει ρητά τον τομέα της ΚΟ, ως επιχειρηματικό παράγοντα της ΕΕ, στις πρωτοβουλίες πρόσβασης σε τρίτες αγορές και σε όλα τα προγράμματα συνεργασίας για την ανάπτυξη, καθώς και στην εφαρμογή του Θεματολογίου για την περίοδο μετά το 2015, θεσπίζοντας ειδικούς δείκτες και στόχους για τους συνεταιρισμούς και τις άλλες συναφείς επιχειρήσεις της ΚΟ. Πιο συγκεκριμένα, είναι σημαντικό η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής να συμπεριλάβουν ρητά την ΚΟ ως έναν από τους μη κρατικούς φορείς στην προσεχή συμφωνία εταιρικής σχέσης και να προβλέψουν στο ΕΕΕΣ και στο ΕΤΒΑ γραμμές ειδικής χρηματοδότησης για τις ΕΚΟ.

1.20. Προκειμένου να συμβάλει στην παρακολούθηση και την αναθεώρηση των ΣΒΑ, η καταγραφή πρέπει να περιλαμβάνει μια περιοδική έκθεση για τις πολιτικές σύνδεσης μεταξύ των κρατών και άλλων δημόσιων αρχών και της ΚΟ, συμπεριλαμβανομένων των συνεταιρισμών, που είναι μέσα ζωτικής σημασίας για την υλοποίηση των ΣΒΑ. Επίσης, τα κράτη θα πρέπει να ενθαρρύνονται να παράγουν δεδομένα και στατιστικές.

1.21. Η Επιτροπή πρέπει να διευκολύνει την ένταξη της ΚΟ στον διαρθρωμένο διάλογο που θα προωθήσει με τον ιδιωτικό τομέα της Ευρώπης και της Αφρικής, στο πλαίσιο μιας πλατφόρμας βιώσιμων επιχειρήσεων για την Αφρική.

1.22. Η Επιτροπή πρέπει να προωθήσει την προτιμησιακή στήριξη στις ΕΚΟ που συνδέονται με την κυκλική οικονομία, που έχουν αξιοσημείωτα επιτεύγματα στην Ευρώπη και μπορούν να καταστούν σημαντικοί παράγοντες της αειφόρου ανάπτυξης σε χώρες εκτός Ευρώπης, δημιουργώντας πολλές θέσεις εργασίας για τους νέους και τις γυναίκες στο τοπικό επίπεδο.

1.23. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να προωθήσουν τη συμμετοχή, τη διαβούλευση και τον συντονισμό της επιχειρηματικής τους δράσης στο εξωτερικό και της αναπτυξιακής συνεργασίας με τους αντιπροσωπευτικούς οργανισμούς της ΚΟ, είτε τους ευρωπαϊκούς είτε τους εθνικούς, καθώς επίσης και με εκείνους τους διεθνείς οργανισμούς της ΚΟ που περιλαμβάνουν χώρες Βορρά-Νότου και Νότου-Νότου. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει το αίτημά της ⁽⁴⁾ για τη δημιουργία *Ευρωπαϊκού φόρουμ της Κοινωνίας Πολιτών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη* με σκοπό την προώθηση και την παρακολούθηση της εφαρμογής του Θεματολογίου 2030, με βασικούς συντελεστές το Συμβούλιο, την Επιτροπή, το Κοινοβούλιο, τους αντιπροσωπευτικούς οργανισμούς της ευρωπαϊκής ΚΟ και τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας πολιτών.

1.24. Τα προγράμματα τεχνικής βοήθειας και ανάπτυξης της Επιτροπής πρέπει να προβλέπουν τη συμμετοχή των δικτύων και των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων της ΚΟ ως διαμεσολαβητών και στρατηγικών παραγόντων για την υλοποίηση των προγραμμάτων επενδύσεων και συνεργασίας στις γειτονικές χώρες και για την ανάπτυξη και στήριξη των κυβερνήσεων προκειμένου να προωθήσουν ένα ευνοϊκό θεσμικό περιβάλλον για τις ΕΚΟ. Η νότια Μεσόγειος και τα Βαλκάνια αποτελούν απόλυτη προτεραιότητα.

1.25. Η Επιτροπή και η ΕΥΕΔ πρέπει να προωθήσουν στις τρίτες χώρες μια διαδικασία ταυτοποίησης των διαφόρων κατηγοριών ΕΚΟ, όπως επίσης και τη διαμόρφωση ενδεδειγμένου νομικού πλαισίου που θα επιτρέπει την απεικόνιση του συνόλου των ΕΚΟ. Δεδομένου ότι πρόκειται για περίπλοκη και μεσοπρόθεσμη/μακροπρόθεσμη διαδικασία, πρέπει να δοθεί έμφαση στους συνεταιρισμούς και τις αλληλασφαλιστικές εταιρείες, που είναι φορείς εξαπλωμένοι σε όλο τον κόσμο, με καθορισμένα νομικά πλαίσια, διακριτή παρουσία σε όλους τους κλάδους της παραγωγικής δραστηριότητας και με ένα σύστημα αξιών και διακυβέρνησης το οποίο εμπνέει το σύνολο της ΚΟ και επιτρέπει να θεωρούνται οι φορείς αυτοί ως η ραχοκοκκαλιά της ΚΟ.

1.26. Για τους σκοπούς που επιδιώκονται με την παρούσα γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υλοποιήσει ταχέως τη δέσμευσή της να αυξήσει τη διυπηρεσιακή ευαισθητοποίηση σχετικά με την κοινωνική οικονομία με την πραγματοποίηση εσωτερικών ενημερώσεων προς τις οικείες Γενικές Διευθύνσεις και τις αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τρίτες χώρες.

2. Εισαγωγή

2.1. Στην παγκόσμια στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της ΕΕ, οι δύο βασικές προτεραιότητες της ΕΕ είναι η ασφάλεια της ΕΕ και οι επενδύσεις στην ανθεκτικότητα των κρατών και των κοινωνιών που βρίσκονται ανατολικά της Ευρώπης και στον Νότο, μέχρι την Κεντρική Αφρική. Κατά την εφαρμογή των εν λόγω προτεραιοτήτων και της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας (ΕΠΓ), η ΚΟ μπορεί να διαδραματίσει καίριο ρόλο για την προώθηση διαδικασιών βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης.

2.2. Η ΕΠΓ, με χώρες ανατολικά και νότια της Ευρώπης, καθώς και το χρηματοδοτικό της μέσο, ο ΕΜΓ, αποτελούν καίριο στοιχείο για την προώθηση των σχέσεων με τις 16 χώρες στις οποίες εφαρμόζεται, 6 στην ανατολή και 10 στη νότια Μεσόγειο, καθώς η ΕΕ διαθέτει 15,4 δισεκατ. ευρώ για την ανάπτυξη των χωρών αυτών κατά την περίοδο 2014-2020.

2.3. Το ΕΕΕΣ, μέσω του ΕΤΒΑ, θα προωθήσει στην Αφρική και στις γειτονικές προς την ΕΕ χώρες επενδύσεις ύψους μεταξύ 44 και 88 δισεκατ. ευρώ για την περίοδο 2016-2020, προβλέποντας ως επιλέξιμους αντισυμβαλλόμενους για τα επενδυτικά σχέδια, οργανισμούς του δημόσιου τομέα και επενδυτές του ιδιωτικού τομέα.

2.4. Το διεθνές εμπόριο αποτελεί έναν από τους πυλώνες της νέας Ευρωπαϊκής Στρατηγικής 2020 για την οικοδόμηση μιας πιο ανταγωνιστικής και οικολογικής Ένωσης. Οι συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου και επενδύσεων που προωθεί η ΕΕ μπορούν να συμβάλουν στην αύξηση του δυναμισμού της οικονομικής ανάπτυξης στην ΕΕ, λαμβανομένου υπόψη ότι το 90 % της μελλοντικής παγκόσμιας ανάπτυξης θα σημειωθεί εκτός Ευρώπης. Η ΕΕ θα πρέπει να διασφαλίσει ότι οι επιχειρήσεις της ΚΟ δεν θα υφίστανται διακρίσεις σε σύγκριση με άλλες επιχειρήσεις, κατά τη διαπραγμάτευση των εμπορικών συμφωνιών, εξαλείφοντας τους μη δασμολογικούς φραγμούς, οι οποίοι, εκ των πραγμάτων, προκαλούν αυτήν τη διάκριση. Η ευρωπαϊκή ΚΟ πρέπει να χρησιμοποιεί αυτές τις συμφωνίες για να ενθαρρύνει τη διεθνοποίηση των εταιρειών της, τόσο στο πεδίο των γειτονικών χωρών που βρίσκονται ανατολικά και νότια της Ευρώπης όσο και στον υπόλοιπο κόσμο.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Το Θεματολόγιο του 2030 — Η Ευρωπαϊκή Ένωση προσηλωμένη στη βιώσιμη ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο» (ΕΕ C 34 της 2.2.2017, σ. 58), σημείο 1.4.

2.5. Η ΕΕ διαδραματίζει καίριο ρόλο στον αγώνα για την εξάλειψη της φτώχειας και για την τόνωση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης σε παγκόσμιο επίπεδο. Η επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια που προσφέρουν η ΕΕ και τα κράτη μέλη ανήλθε σε 68 δισεκατ. ευρώ το 2015 ⁽⁵⁾ και υπερβαίνει το 50 % των υπόλοιπων χορηγών σε παγκόσμιο επίπεδο.

2.6. Το Συμβούλιο, στη συνεδρίασή του της 26ης Μαΐου 2015, ενέκρινε τη θέση της ΕΕ για το νέο Αναπτυξιακό Θεματολόγιο για την περίοδο μετά το 2015 (*Νέα παγκόσμια εταιρική σχέση για την εξάλειψη της φτώχειας και τη βιώσιμη ανάπτυξη μετά το 2015*). Το εν λόγω Θεματολόγιο για μετά το 2015 υποστηρίχθηκε από την ΕΕ στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ του Σεπτεμβρίου του 2015, που ενέκρινε το Θεματολόγιο 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Στο εν λόγω θεματολόγιο για την περίοδο μετά το 2015 το Συμβούλιο επισημαίνει τη «σημασία των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και τη βιώσιμη ανάπτυξη» (σημείο 43).

3. Οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας (ΕΚΟ)

3.1. Οι ΕΚΟ απαρτίζονται από πολλαπλούς παράγοντες, που διαθέτουν κοινό πυρήνα ταυτότητας, ο οποίος περιλαμβάνει, αφενός μεν αρχές και αξίες συμπεριφοράς που τους προσδίδουν ελεύθερο και εθελοντικό χαρακτήρα, αφετέρου δε δημοκρατικά και συμμετοχικά συστήματα διακυβέρνησης, προερχόμενα από την κοινωνία των πολιτών, με στόχο να προέχει η ικανοποίηση και η εκπλήρωση των αναγκών των ανθρώπων και των κοινωνικών τους ομάδων με κριτήρια αλληλεγγύης, και όχι η αμοιβή των επενδυτών κεφαλαίου ⁽⁶⁾. Είναι ενδεικτικό ότι η Unesco αναγνώρισε τους γερμανικούς συνεταιρισμούς ως άυλη κληρονομιά της ανθρωπότητας.

3.2. Οι παράγοντες που απαρτίζουν την ΚΟ οριοθετούνται και εποπτεύονται επαρκώς από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, καθώς επίσης και από τους ίδιους τους πρωταγωνιστές τους και από την επιστημονική λογοτεχνία. Αξίζει να σημειωθεί το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την κοινωνική οικονομία (2008/2250(INI)) της 25ης Ιανουαρίου 2009, το *Εγχειρίδιο για τους δορυφορικούς λογαριασμούς των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας: συνεταιρισμοί και αλληλασφαλιστικές εταιρείες*, το οποίο προωθήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2006)· οι γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ ⁽⁷⁾ και η Έκθεση της ΕΟΚΕ σχετικά με την Κοινωνική οικονομία στην Ευρωπαϊκή Ένωση ⁽⁸⁾. Όλα τα προαναφερθέντα κείμενα συμφωνούν στο ότι ο τομέας της ΚΟ απαρτίζεται από πολλές και ποικίλες επιχειρήσεις και φορείς «που βασίζονται στην αρχή ότι οι άνθρωποι προέχουν του κεφαλαίου, που περιλαμβάνουν οργανωτικές μορφές όπως συνεταιρισμοί, αλληλασφαλιστικές εταιρείες, ιδρύματα και ενώσεις, καθώς και νέες μορφές κοινωνικών επιχειρήσεων» (Συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 7ης Δεκεμβρίου 2015 σχετικά με την «Προαγωγή της κοινωνικής οικονομίας ως βασικού μοχλού οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης στην Ευρώπη») ⁽⁹⁾.

4. Κοινωνική Οικονομία, Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας, Παγκόσμια Στρατηγική για την Εξωτερική Πολιτική και την Πολιτική Ασφάλειας

4.1. Η ΚΟ μπορεί να διαδραματίσει πολύ σημαντικό ρόλο στην εξωτερική δράση της ΕΕ. Η ιστορία της ΚΟ είναι μια ιστορία επιτυχιών, όχι μόνο στην Ευρώπη, αλλά και σε πολλές γειτονικές χώρες του Νότου και σε μεγάλες περιοχές της Αφρικής. Αυτό επισήμανε η ΔΟΕ στη σύστασή της 193 της 20ής Ιουνίου 2002 σχετικά με την προώθηση των συνεταιρισμών, θεωρώντας ότι αποτελούν έναν από τους πυλώνες της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και ότι, χάρη στις αξίες και στα συστήματα διακυβέρνησής τους, προωθούν την πληρέστερη συμμετοχή όλου του πληθυσμού στην εν λόγω ανάπτυξη, ενδυναμώνοντας τη σταθερότητα, την εμπιστοσύνη και την κοινωνική συνοχή.

4.2. Η Επιτροπή και το Συμβούλιο έχουν επισημάνει επανειλημμένως τη σημασία των συνεταιρισμών και της ΚΟ για την εξωτερική δράση της ΕΕ. Έτσι, στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 12ης Σεπτεμβρίου 2012 («Οι ρίζες της δημοκρατίας και της αιφύρου ανάπτυξης: οι δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η Ευρώπη έναντι της κοινωνίας των πολιτών στο πλαίσιο των εξωτερικών σχέσεων») υπογραμμίζεται ο ρόλος των συνεταιρισμών ως σημαντικού φορέα της κοινωνίας των πολιτών [...] οι οποίοι δραστηριοποιούνται ιδιαίτερα στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης κινητοποιώντας τις κοινότητες απλών πολιτών». Το Συμβούλιο από την πλευρά του, στο Θεματολόγιο για την περίοδο μετά το 2015, αποδίδει στην ΚΟ σημαντικό ρόλο για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και τη βιώσιμη ανάπτυξη (σημείο 43 του Θεματολογίου για την περίοδο μετά το 2015).

4.3. Στην παγκόσμια στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της ΕΕ, μεταξύ των δύο βασικών προτεραιοτήτων της ΕΕ συγκαταλέγονται η ασφάλεια της ΕΕ και οι επενδύσεις στην ανθεκτικότητα των κρατών και των κοινωνιών που βρίσκονται ανατολικά και νότια της Ευρώπης, μέχρι την Κεντρική Αφρική.

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της ΕΟΚΕ με θέμα «Το Θεματολόγιο του 2030 — Η Ευρωπαϊκή Ένωση προσηλωμένη στη βιώσιμη ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο» (ΕΕ C 34 της 2.2.2017, σ. 58).

⁽⁶⁾ Αρχές και αξίες που βασίζονται στις Συνεταιριστικές Αρχές που διατύπωσε η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση (ICA) (Manchester, 1995).

⁽⁷⁾ Ανάμεσά τους, η γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της ΕΟΚΕ με θέμα «Οι διάφοροι τύποι επιχειρήσεων» (ΕΕ C 318 της 23.12.2009, σ. 22).

⁽⁸⁾ Έκθεση Monzón-Chaves του κέντρου ερευνών CIRIEC: 2012.

⁽⁹⁾ Έγγραφο εργασίας του 2011 με θέμα «Κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία: η κοινή μας πορεία προς την αξιοπρεπή εργασία».

4.4. Η ΕΠΓ αποτελεί βασικό στοιχείο προκειμένου να διασφαλιστούν οι προτεραιότητες που καθορίζονται στην παγκόσμια στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη στρατηγική αυτή, μία από τις προτεραιότητες της εξωτερικής δράσης συνίσταται στην επένδυση στην ανθεκτικότητα των κρατών και των κοινωνιών που βρίσκονται ανατολικά και νότια της Ευρώπης, μέχρι την Κεντρική Αφρική, τόσο για τις χώρες που καλύπτονται όσο και για τις χώρες που δεν καλύπτονται από την ΕΠΓ.

4.5. Η εδραίωση ανθεκτικών κρατών γύρω από την Ευρώπη, προτεραιότητα της εξωτερικής δράσης της ΕΕ, δεν μπορεί να διασφαλιστεί χωρίς ισχυρές, συνεκτικές και σταθερές κοινωνίες. Η ΚΟ, που βασίζεται σε επιχειρήσεις δημιουργημένες από τους ανθρώπους για τους ανθρώπους, αποτελεί δυναμική έκφραση της κοινωνίας πολιτών. Οι ΕΚΟ αποτελούν καρπό συλλογικών επιχειρηματικών πρωτοβουλιών των πολιτών, οι οποίες ενσωματώνουν οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους σε ένα κοινό εγχείρημα, που καθιστά τα άτομα υπεύθυνα για την τύχη τους και πρωταγωνιστές της ζωής τους, επιτρέποντάς τους να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσής τους και να αυξήσουν τις προσδοκίες τους για το μέλλον. Το στοιχείο αυτό αποτελεί την καλύτερη εγγύηση για την εδραίωση ανθεκτικών κρατών ανατολικά της Ευρώπης και στον Νότο, σε άλλες χώρες, που είτε καλύπτονται είτε δεν καλύπτονται από την ΕΠΓ, όπως επισημαίνεται στην παγκόσμια στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της ΕΕ. Και αποτελεί την καλύτερη εγγύηση ώστε να καταστεί βιώσιμη και να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη επιτυχία της πρώτης από τις πέντε προτεραιότητες της εξωτερικής δράσης της ΕΕ –η ασφάλεια του κοινού μας σπιτιού, της Ευρώπης– αποτρέποντας τελικά τα φαινόμενα ριζοσπαστικοποίησης.

4.6. Τέλος, η εξωτερική διάσταση της ΚΟ μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης με δικαιώματα, σε χώρες με υψηλά ποσοστά παραοικονομίας ή σε χώρες που βρίσκονται σε διαδικασία μετάβασης όσον αφορά το οικονομικό τους μοντέλο. Μπορεί να συμβάλει επίσης στην αποτροπή του κλεισίματος επιχειρήσεων με το να τις αναλαμβάνουν οι εργαζόμενοι, υπό συνεταίρική νομική και οργανωτική μορφή.

5. Η κοινωνική οικονομία, η εμπορική πολιτική και η πολιτική επενδύσεων της ΕΕ

5.1. Η εμπορική πολιτική αποτελεί έναν από τους πυλώνες της εξωτερικής δράσης της ΕΕ. Η οργανωμένη κοινωνία πολιτών συμμετέχει στις διάφορες συμφωνίες της ΕΕ με άλλες χώρες ή περιοχές του κόσμου (εμπορικές συμφωνίες, συμφωνίες σύνδεσης, συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης) μέσω των ΜΣΕ και των ΕΣΟ που θεσπίζουν τις εν λόγω συμφωνίες. Η ΕΟΚΕ συνιστά η παρουσία της ΚΟ να γενικευτεί και να αποτελεί σταθερή συνιστώσα στις συμφωνίες αυτές, εφόσον ήδη συμμετέχει σε αρκετές, προτείνει δε να χρησιμοποιείται η εμπειρία της ΚΟ στα κεφάλαια για τη βιώσιμη ανάπτυξη των συμφωνιών αυτών, για τη δημιουργία επιχειρήσεων με τις αξίες και τα χαρακτηριστικά της ΚΟ. Συνιστά επίσης οι οργανώσεις της ΚΟ να εντάσσονται κανονικά στη σύνθεση των ΕΣΟ της κοινωνίας πολιτών, οι οποίες προβλέπονται από τα εν λόγω κεφάλαια, καθώς και στις επιχειρηματικές αποστολές που προωθεί η Επιτροπή σε τρίτες χώρες.

5.2. Η παρουσία της ΚΟ στις ΜΣΕ και στις ΕΣΟ μπορεί να συμβάλει στη σύσφιξη των σχέσεων, των δεσμών και της συνεργασίας της ΚΟ μεταξύ των διαφορετικών περιοχών. Κάτι που άλλωστε συμβαίνει ήδη μεταξύ της ΚΟ της ΕΕ και των αντίστοιχων αντισυμβαλλομένων τους στη Λατινική Αμερική και τη νότια ακτή της Μεσογείου.

5.3. Η ΕΠΓ, μέσω του ΕΜΓ, διαθέτει 15,4 δισεκατ. ευρώ την περίοδο 2014-2016 για την επίτευξη των στόχων της. Το ΕΕΕΣ⁽¹⁰⁾, το οποίο παρέχει ένα συνολικό πλαίσιο για την αύξηση των επενδύσεων στην Αφρική και στις γειτονικές χώρες της ΕΕ, μπορεί να αποτελέσει ενδεδειγμένο μέσον για την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας σε αυτές τις γεωγραφικές περιοχές.

5.4. Τον Νοέμβριο του 2017 θα πραγματοποιηθεί η 5η σύνοδος κορυφής Αφρικής-ΕΕ που θα αναδιατυπώσει και θα αναπτύξει περαιτέρω την εταιρική σχέση Αφρικής-ΕΕ⁽¹¹⁾. Η Επιτροπή πρέπει να διευκολύνει την ένταξη της ΚΟ στον διαρθρωμένο διάλογο που θα προωθήσει με τον ιδιωτικό τομέα της Ευρώπης και της Αφρικής, στο πλαίσιο μιας πλατφόρμας βιώσιμων επιχειρήσεων για την Αφρική.

5.5. Η Επιτροπή έχει αναγνωρίσει τον σημαντικό ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι ΕΚΟ στην ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας, στην οποία η συμβολή τους μπορεί να είναι «απαραίτητη»⁽¹²⁾. Στην Ευρώπη, υπάρχουν πολλά παραδείγματα ορθής πρακτικής στον τομέα αυτό, ιδίως στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

5.6. Χάρη στα χαρακτηριστικά και τις αξίες τους, οι ΕΚΟ μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικότερο ρόλο στις επενδύσεις οι οποίες σχεδιάζονται από το ΕΕΕΣ σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στην Αφρική, με βάση τα ανταγωνιστικά πλεονεκτηματά τους που απορρέουν από την καλύτερη διαχείριση των πόρων, τις πρώτες ύλες και το δέσιμο με τον τόπο, δίνοντας τη δυνατότητα να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας στο τοπικό επίπεδο, κυρίως για τους νέους και τις γυναίκες. Η προτιμησιακή στήριξη των ΕΚΟ που συνδέονται με την κυκλική οικονομία θα διευκολύνει την οικονομική ανάπτυξη να καταστεί βιώσιμότερη, μειώνοντας τον

⁽¹⁰⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής της 14.9.2016 [COM(2016) 581 final].

⁽¹¹⁾ JOIN(2017) 17 final της 4.5.2017 (Νέα ώθηση στην εταιρική σχέση Αφρικής-ΕΕ).

⁽¹²⁾ COM(2015) 614 final, της 2.12.2015.

αρνητικό περιβαλλοντικό της αντίκτυπο μέσω της βελτίωσης της διαχείρισης των πόρων και της μείωσης της εξόρυξης και της ρύπανσης.

5.7. Το Μέσο εταιρικής σχέσης⁽¹³⁾ για τη συνεργασία με τρίτες χώρες, προσανατολισμένο στις αναπτυσσόμενες και αναπτυσσόμενες χώρες, μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία για την ΚΟ της ΕΕ στη διεργασία διεθνοποίησής της, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία και την έρευνα.

5.8. Όπως έχει επισημανθεί επανειλημμένως, η λογική των χρηματοπιστωτικών αγορών δεν ευνοεί την ανάπτυξη των ΕΚΟ. Τα παραδοσιακά χρηματοπιστωτικά μέσα δεν μπορούν να εξυπηρετήσουν τις ΕΚΟ, οι οποίες χρειάζονται ειδικά προσαρμοσμένα μέσα. Για τον λόγο αυτό, οι πραγματικές δυνατότητες των ΕΚΟ μπορούν να αξιοποιηθούν μόνον εάν η πρόσβαση στη χρηματοδότηση ενταχθεί σε ένα προσαρμοσμένο και πλήρως ολοκληρωμένο οικοσύστημα⁽¹⁴⁾.

5.9. Η GECES επισημάνει και αυτή με τη σειρά της ότι η Επιτροπή θα πρέπει να χορηγήσει ειδική άμεση και έμμεση χρηματοδότηση στις ΕΚΟ, περιλαμβάνοντας και τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτόν τον τομέα σε τρίτες χώρες, από κοινού με τις κυβερνήσεις τους, καθώς και να στηρίξει τους κοινωνικούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (Σύσταση 13 της έκθεσης GECES «Το μέλλον της κοινωνικής οικονομίας και των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα»).

5.10. Υπό αυτή την έννοια, τόσο ο ΕΜΓ όσο και τα άλλα χρηματοδοτικά μέσα θα πρέπει να συμβάλλουν κατά συστηματικό τρόπο στην προώθηση της ΚΟ, τόσο στις ενταξιακές διαπραγματεύσεις με τις υποψήφιες χώρες, όσο και τις άλλες γειτονικές χώρες, δικαιούχους προτιμησιακών συμφωνιών.

5.11. Πρόσφατα, η Επιτροπή δρομολόγησε κάποιες εξωτερικές πρωτοβουλίες, όπως η «Συμφωνία-πλαίσιο εταιρικής σχέσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (Alliance Coopérative Internationale) για την προώθηση του συνεταιριστικού τομέα σε παγκόσμιο επίπεδο», που θα εκτελεστεί την περίοδο 2016-2020, μέσω ενός προγράμματος με προϋπολογισμό οκτώ εκατομμύρια ευρώ. Ωστόσο, τόσο η ΕΠΓ όσο και η συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας παραβλέπουν τις ΕΚΟ όταν πρέπει να τις συμπεριλάβουν ρητά ως επιχειρηματικούς φορείς στις εξωτερικές πολιτικές και στα εξωτερικά προγράμματα της ΕΕ και δεν προβλέπουν καμία γραμμή ειδικής χρηματοδότησης για τις ΕΚΟ από τα υψηλά κονδύλια που διαθέτουν για το ΕΕΕΣ και το ΕΤΒΑ, ούτε προβλέπεται κάτι στις δράσεις για τη διεθνοποίηση υπέρ των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

5.12. Η Επιτροπή και η ΚΟ πρέπει να διευκολύνουν τη συμμετοχή των G20 και G7 στην προώθηση ειδικών πολιτικών στήριξης των επιχειρήσεων και των χωρίς αποκλεισμούς ΕΚΟ (όπως παρουσιάζεται στο χωρίς αποκλεισμούς επιχειρηματικό πλαίσιο G-20), που θα αντανakλούν καλύτερα τις διαφορές στο σύνολο των αξιών, αρχών και λόγων ύπαρξης των οργανισμών, όπως προτείνει η GECES (Σύσταση αριθ. 12).

5.13. Μέσω της οικονομικής διπλωματίας πρέπει να προωθηθεί ο ρόλος της ΚΟ στα διεθνή φόρουμ (UNTFSSSE, ILSGSE, G20, G7, ΔΟΕ κ.λπ.) και η συνεργασία με τους διεθνείς χρηματοδοτικούς οργανισμούς, όπως η GSG (Global Social Impact Investment Steering Group) συμμετέχοντας, για παράδειγμα, στις εκδηλώσεις για χρηματοδότηση που διοργανώνονται από την ILSGSE.

6. Η σημασία της ΚΟ για την επίτευξη των ΣΒΑ

6.1. Το Θεματολόγιο 2030 του ΟΗΕ περιλαμβάνει 17 ΣΒΑ, οι οποίοι βασίζονται σε τρεις πυλώνες: οικονομία, κοινωνία και περιβάλλον. Για την επίτευξη όλων αυτών των στόχων η ΚΟ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο. Ο μεγάλος αριθμός των παραγόντων που συμμετέχουν στην ΚΟ και ο πολυθεματικός χαρακτήρας των νομικών μορφών που περιλαμβάνει δυσχεραίνουν τη λήψη συγκεντρωτικών δεδομένων για τις δραστηριότητες της κοινωνικής οικονομίας, μολονότι, από τα διαθέσιμα δεδομένα για τους συνεταιρισμούς, τις εταιρείες αλληλοβοήθειας και τους άλλους συναφείς οργανισμούς, συνάγεται το συμπέρασμα ότι η ΚΟ και, κατά κύριο λόγο, οι συνεταιρισμοί αποτελούν πολύ σημαντικούς παράγοντες για την επίτευξη των ΣΒΑ του Θεματολογίου 2030.

6.2. Έτσι, προκειμένου να συμβάλει στην παρακολούθηση και την αναθεώρηση των ΣΒΑ, η καταγραφή πρέπει να περιλαμβάνει μια περιοδική έκθεση για τις πολιτικές σύνδεσης μεταξύ των κρατών και άλλων δημόσιων αρχών και της ΚΟ, συμπεριλαμβανομένων των συνεταιρισμών, που είναι μέσα ζωτικής σημασίας για την υλοποίηση των ΣΒΑ. Επίσης, τα κράτη θα πρέπει να ενθαρρύνονται να παράγουν δεδομένα και στατιστικές.

⁽¹³⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 234/2014 του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαρτίου 2014.

⁽¹⁴⁾ Διερευνητική γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Οικοδόμηση ενός χρηματοπιστωτικού οικοσυστήματος για τις κοινωνικές επιχειρήσεις» (ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 152).

6.3. Όσον αφορά τον στόχο της μείωσης της φτώχειας και της βιώσιμης ανάπτυξης, οι συνεταιρισμοί διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο σε πολλές περιοχές της Αφρικής, της Ασίας και της Αμερικής. Πρωταρχικός είναι ο ρόλος των αποταμιευτικών και πιστωτικών συνεταιρισμών και των συνεταιρισμών παραγωγής, προμήθειας και εμπορίας αγροδιατροφικών προϊόντων (όπως έχει επισημανθεί από τον Οργανισμό Επισιτισμού και Γεωργίας του ΟΗΕ (FAO)). Σε χώρες όπως η Τανζάνια, η Αιθιοπία, η Γκάνα, η Ρουάντα ή η Σρι Λάνκα, οι αποταμιευτικοί και πιστωτικοί συνεταιρισμοί είναι πολύ σημαντικοί για τη χρηματοδότηση μέσω εργασίας, κεφαλαίων κίνησης ή διαρκών καταναλωτικών αγαθών των φτωχών. Επίσης, οι συνεταιρισμοί των εν λόγω χωρών διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στις διαδικασίες χειραφέτησης των γυναικών⁽¹⁵⁾. Στην Αφρική υπολογίζεται ότι υπάρχουν 12 000 αποταμιευτικοί και πιστωτικοί συνεταιρισμοί με 15 εκατομμύρια χρήστες σε 23 χώρες⁽¹⁶⁾.

6.4. Οι συνεταιρισμοί και οι αλληλασφαλιστικές εταιρείες είναι πολύ σημαντικές για τον τομέα της υγείας σε όλον τον κόσμο, τόσο στις ανεπτυγμένες χώρες όσο και στις αναδυόμενες. Σε όλον τον κόσμο υπάρχουν πάνω από 100 εκατομμύρια οικογένειες που καλύπτονται από υγειονομικούς συνεταιρισμούς⁽¹⁷⁾.

6.5. Ένας τομέας των ΣΒΑ στον οποίον οι συνεταιρισμοί συμβάλλουν καθοριστικά είναι η πρόσβαση στο καθαρό νερό και την υγιεινή. Στη Βολιβία (Santa Cruz de la Sierra) βρίσκεται ο μεγαλύτερος συνεταιρισμός παροχής πόσιμου νερού στον κόσμο, που προμηθεύει με καθαρό και πολύ υψηλής ποιότητας νερό 1,2 εκατομμύρια άτομα. Στις Φιλιππίνες, την Ινδία και πολλές αφρικανικές χώρες, οι συνεταιρισμοί υδροδότησης παρέχουν καθαρό νερό σε δεκάδες χιλιάδες νοικοκυριά. Σε ορισμένες περιπτώσεις μάλιστα, ήταν μέλη του συνεταιρισμού αυτοί που έκαναν τις γεωτρήσεις και δημιούργησαν τοπικές ομάδες για τη συντήρησή τους. Στις Ηνωμένες Πολιτείες υπάρχουν περίπου 3 300 συνεταιρισμοί που παρέχουν νερό για ανθρώπινη κατανάλωση, πυροπροστασία και άρδευση καθώς και υπηρεσίες καθαρισμού λυμάτων⁽¹⁸⁾.

6.6. Οι συνεταιρισμοί αποτελούν πολύ αποτελεσματικό μέσο για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων παροχής αξιοπρεπών κατοικιών και βελτίωσης των ανθυγιεινών συνθηκών στις γειτονιές. Στην Ινδία, η εθνική ομοσπονδία στεγαστικών συνεταιρισμών στήριξε, πέραν των φτωχών οικογενειών των αστικών περιοχών, 92 000 στεγαστικούς συνεταιρισμούς με 6,5 εκατομμύρια μέλη και 2,5 εκατομμύρια κατοικίες, κατά κύριο λόγο για τις οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα. Στην Κένυα, η εθνική ένωση στεγαστικών συνεταιρισμών προώθησε πρόγραμμα για τη βελτίωση των ανθυγιεινών συνθηκών στις γειτονιές, οργανώνοντας τους κατοίκους τους σε συνεταιρισμούς ώστε να αποκτήσουν αξιοπρεπείς κατοικίες⁽¹⁹⁾.

6.7. Οι συνεταιρισμοί αποτελούν πολύτιμο μέσο για τη μείωση των υψηλών ποσοστών της άτυπης εργασίας (50 % του συνόλου της εργασίας στον κόσμο), η οποία συνδέεται πάντα με αναξιοπρεπείς συνθήκες ζωής και εργασίας. Οι πρωτοβουλίες της συλλογικής επιχειρηματικότητας που συνδέονται με τους συνεταιρισμούς αποφέρουν μεγάλη κοινωνική αξία, αναβαθμίζουν την αξιοπρέπεια και τις συνθήκες ζωής των ατόμων (αξιοπρεπής εργασία) και δίνουν τη δική τους απάντηση σε ένα μοντέλο που παράγει ανασφάλεια και ανισότητα. Οι ΕΚΟ επιτελούν σημαντικό ρόλο για τη χειραφέτηση των πιο ευάλωτων ομάδων, κυρίως των γυναικών, των νέων και των ατόμων με αναπηρία, αποφέροντας μάλιστα βιώσιμα οικονομικά έσοδα, καθώς και επιτυχείς διαδικασίες κοινωνικής καινοτομίας.

6.8. Πέραν των συνεταιρισμών και των αλληλασφαλιστικών εταιρειών, αξίζει να σημειωθεί ο ρόλος των μη κερδοσκοπικών οργανισμών, των μη κυβερνητικών οργανισμών (ΜΚΟ), που αποτελούν στο σύνολό τους αναπόσπαστο μέρος της ΚΟ στον τριτογενή τομέα της κοινωνικής δράσης. Οι εν λόγω οργανισμοί κινητοποιούν σημαντικούς πόρους, μεταξύ άλλων και εθελοντές, που τους δίνουν τη δυνατότητα να διαχειρίζονται κοινωνικές υπηρεσίες, υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης και άλλες, και, σε πολλές περιπτώσεις, να ενθαρρύνουν πρωτοβουλίες κοινωνικής επιχειρηματικότητας στον τοπικό πληθυσμό.

6.9. Οι επιχειρηματικές εμπειρίες που αναφέρθηκαν στα ανωτέρω σημεία αποδεικνύουν ότι το επιχειρηματικό μοντέλο της ΚΟ εμπνέεται από ένα σύστημα αξιών και συμμετοχικής διακυβέρνησης, το οποίο του επιτρέπει να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά πολλές από τις κοινωνικές προκλήσεις που περιλαμβάνονται στους ΣΒΑ. Όπως υπενθύμισε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το μεγαλύτερο μέρος των κοινωνικών προβλημάτων πρέπει να προσεγγίζεται με τοπικές λύσεις, κατά τρόπο που να αντιμετωπίζει συγκεκριμένες καταστάσεις και τα προβλήματα»⁽²⁰⁾. Πρέπει να τονιστεί το έργο της Διοργανικής ειδικής επιχειρησιακής ομάδας για την «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία» (TFSSSE) του ΟΗΕ στην προώθηση της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και οι πρωτοβουλίες Cooperatives Europe και το σχέδιο ACI-EE για τη διεθνή ανάπτυξη μέσω των συνεταιρισμών.

⁽¹⁵⁾ ICA-ΔΟΕ.

⁽¹⁶⁾ B. Fonteneau και P. Develtere, *African Responses to the Crisis through the Social Economy*.

⁽¹⁷⁾ ICA-ΔΟΕ.

⁽¹⁸⁾ *Idem*.

⁽¹⁹⁾ *Idem*.

⁽²⁰⁾ Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την κοινωνική οικονομία (2008/2250(INI)).

6.10. Καθώς έχουν βαθιές ρίζες στις τοπικές κοινότητες και επειδή με τους στόχους τους δίνουν προτεραιότητα στην κάλυψη των αναγκών των ανθρώπων, οι επιχειρήσεις αυτές δεν μετεγκαθίστανται, καταπολεμώντας έτσι αποτελεσματικά την εγκατάλειψη των αγροτικών περιοχών και συμβάλλοντας στην ανάπτυξη των μειονεκτικών περιφερειών και δήμων⁽²¹⁾. Στο επίπεδο αυτό επισημαίνεται το έργο του Παγκόσμιου φόρουμ της Κοινωνικής Οικονομίας (GSEF), το οποίο θα πραγματοποιήσει την επόμενη σύνοδό του στην ΕΕ (Μπιλμπάο, 2018).

6.11. Συνεπώς, το επιχειρηματικό μοντέλο της κοινωνικής οικονομίας:

- παράγει πλούτο σε αγροτικές και φτωχές περιοχές μέσω της δημιουργίας και της στήριξης οικονομικά βιώσιμων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα,
- προωθεί και στηρίζει τις δυνατότητες επιχειρηματικότητας, κατάρτισης και επιχειρηματικής διαχείρισης των κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων και του πληθυσμού γενικότερα, δημιουργώντας πλατφόρμες συντονισμού σε εθνικό επίπεδο,
- δημιουργεί μέσα χρηματοδότησης μέσω πιστωτικών συνεταιρισμών και συνεταιρισμών μικροπιστώσεων ώστε να διασφαλίζει την πρόσβαση σε χρηματοδότηση,
- εξασφαλίζει συνθήκες διαβίωσης στις ευάλωτες ομάδες μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης σε τρόφιμα και σε βασικές κοινωνικές υπηρεσίες όπως η υγεία, η εκπαίδευση, η κατοικία ή το καθαρό νερό,
- διευκολύνει τη μείωση της άτυπης εργασίας μέσω της προώθησης πρωτοβουλιών συλλογικής επιχειρηματικότητας για τις οποίες οι συνεταιρισμοί αποτελούν τέλειο μέσον, και
- συμβάλλει στην αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, μειώνοντας τις αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Βρυξέλλες, 5 Ιουλίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽²¹⁾ COM(2004) 18 final, σημείο 4.3 (Προώθηση των συνεταιριστικών εταιρειών στην Ευρώπη).